

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1903.

Andra Kammaren.

N:o 8.

Torsdagen den 29 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 22 innevarande januari.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *C. von Friesen* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående jordafsöndring från indragna militiebostället 1 $\frac{3}{4}$ mantal Ålsta n:is 3 och 5 i Örebro län; och

angående jordafsöndring från kronoparken Bjurfors underlydande hemmanen Stora och Lilla Åvesta i Kopparbergs län.

De kungl. propositionerna bordlades.

§ 3.

Till afgörande förelåg bevillningsutskottets betänkande n:o 1, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, såvidt sagda proposition afser höjning af brännvinstillverkningskatten. Ang. höjning af af brännvinstillverkningskatten.

I proposition, n:o 22, som hänvisats till bevillningsutskottet, hade Kungl. Maj:t, under återopande af vid propositionen fogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 23 innevarande januari, dels föreslagit Riksdagen att antaga ett propositionen bilagdt förslag till förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887,

dels ock i sammanhang härmed föreslagit,

att hvad sålunda i afseende å förhöjningen af brännvinsskatten stadgades skulle lända till efter rättelse från och med dag, som, efter af Riksdagen därom fattadt beslut, af Kungl. Maj:t kungjordes;

att bestämmelserna angående särskild afgift för brännvin, som tillverkades vid bränneri under tid, då majs där användes, samt angående

Ang. höjning användningen af malen spannmål skulle träda i kraft från och med af brännvins- dag, som, efter det Riksdagen fattat beslut om upphäfvande af majs- tillverknings- skatten. tullen, af Kungl. Maj:t kungjordes;

(Forts.)

att skatt vid denaturering af brännvin skulle intill den 1 oktober 1903 restitueras med 50 öre för litern;

att bestämmelserna angående den förhöjda restitutionen vid utförsel skulle tillämpas från och med den 1 januari 1904; samt

att öfriga bestämmelser skulle träda i kraft den 1 oktober 1903.

Utskottet hemställde:

1:o) att Riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, såvidt densamma afsåge höjning af brännvinstillverknings- skatten, måtte besluta, att § 10 i gällande förordning angående villkoren för tillverkning af brännvin skulle erhålla följande förändrade lydelse:

1. För brännvin, tillverkad inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 65 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås brännvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

2. Inbetalning af tillverknings-skatt verkställs i landtränteriet, dock hvarje gång icke för mindre än 1,500 liter.

3. Vid utförsel af brännvin må, efter hvad särskildt finnes stadgadt, åtnjutas restitution med 66,3 öre för hvarje liter renadt och med 65 öre för hvarje liter icke renadt brännvin af normalstyrka.

4. Restitution af tillverknings-skatt må under de villkor och den kontroll, Kungl. Maj:t vill föreskrifva, åtnjutas

för brännvin, som vid staten tillhörigt krutbruk användes för tillverkning af krut, afsedt för krigsbruk eller för öfningar i försvars- ändamål;

för finkelolja, afsedd till tekniskt ändamål; samt

för brännvin, som gjorts till förtäring obrukbart (denaturerats).

För brännvin, som denaturerats vid bränneri, där tillverkningsrätt gäller, må åtnjutas skattefrihet.

Afgift för undersökning af finkelolja i och för restitution af tillverknings-skatt utgår med två öre och för denaturering af brännvin med ett öre för hvarje liter af normalstyrka.

2:o) att, vid bifall till hvad utskottet under 1:o) här ofven hemställt, Riksdagen tillika måtte besluta;

a) att hvad sålunda i afseende å förhöjningen af brännvinstillverknings-skatten stadgats skulle lända till efterrättelse från och med dag, som af Kungl. Maj:t kungjordes, samt att i skrivelse till Kungl. Maj:t, jämte öfverlämnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kungl. Maj:t måtte, så fort ske kunde, förordna om beslutets trädande i kraft;

b) att skatt vid denaturering af brännvin skulle intill den 1 oktober 1903 restitueras med 50 öre för litern; samt

c) att bestämmelserna angående den förhöjda restitutionen vid utförsel skulle tillämpas från och med den 1 januari 1904.

Sedan utskottets under *punkten 1:o)* gjorda hemställan blifvit föredragen, anförde:

Herr Waldenström: Herr talman! Mina herrar! Det kan naturligtvis icke komma i fråga att gent emot bevillningsutskottets hemställan göra något yrkande i denna sak, men att lämna dess förslag utan hvarje anmärkning kan jag ej heller. Om ändamålet med denna skatteförhöjning å brännvin vore att genom varans fördyrande inskränka superiet, så skulle jag till alla delar varit belåten med en sådan skatteförhöjning. Men ändamålet är icke sådant, såsom herrarne se. Tvärtom har Kungl. Maj:t antagit, att superiet skall fortsätta på samma sätt som hittills, samt med ledning däraf beräknat de inkomster, som förhöjningen skulle bringa statsverket.

Ändamålet med hela denna skatteförhöjning är, såsom herrarne se dels af propositionen, dels af utskottets betänkande, icke annat än att skaffa pengar, pengar till att fylla vissa mer eller mindre viktiga statsändamål och betäcka vissa gamla eller nya utgifter. Och medlet därtill skulle nu vara att, man må säga det rent ut, ännu djupare ruinera och ännu hårdare skrapa på den arme drinkaren. Jag kan ej finna annat, än att denna princip i längden måste leda till ett fördärligt resultat, och jag har därför velat göra denna påminnelse. Att jag icke gör något yrkande gent emot utskottets betänkande har sin grund i att jag för min enskilda del tror, att denna förhöjning skall i någon mån komma att verka till minskning af superiet, och jag kan uttala icke blott min mening, utan efter hvad jag tror äfven en stor mängd svenska medborgares mening, då jag säger, att det skulle vara en verklig lycka för vårt land, om förhöjningen i den riktningen verkade så kraftigt, att statsverkets inkomster af brännvin icke blott icke ökades, utan äfven väsentligt minskades.

Herr Hedin: Jag skulle kunna inskränka mig till att i allt väsentligt instämma med den föregående talaren. Redan då jag fick kännedom om hvad som förestod, tillfrågade jag några af kammarens ledamöter, som mera speciellt sysselsätta sig med nykterhetsfrågor, hvilken ställning de skulle komma att intaga, och jag fick därvid det svaret, att hvilken ställning de än komme att intaga, vore densamma alldeles likgiltig, då man på förhand kunde veta, att det funnes en gifven majoritet i kammaren för att gå Kungl. Maj:ts önsknings till mötes.

Emellertid är det kanske någon vinst med, att man nu har kommit ifrån det hycklande talet om förhöjning af spritskatten för att minska konsumtionen och således verka till nykterhetens befrämjande. Jag har protesterat mot det talet förr, och jag tror icke, att det genom en dylik skatteförhöjning kan vinnas något nämnvärdt i fråga om minskning af konsumtionen. Genom en dylik minskning motverkades ju äfven det ändamål, för hvilket förhöjningen begärts.

Emellertid är ett sådant sätt att gå till väga som detta, när det gäller att skaffa staten inkomster, nämligen att då gå och taga dem af själfva eländet, rent af otäckt.

Herr Styrländer: Jag kan icke underlåta att hafva en annan uppfattning än herr Waldenström i den fråga, som nu är å bane; och jag kommer därvid till ett helt annat resultat än han, nämligen att

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.
(Forts.)

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.
(Forts.)

jag kommer att yrka afslag å Kungl. Maj:ts proposition och bevillningsutskottets hemställan. Jag gör detta af rent formella skäl, ty enligt min åsikt har denna fråga kommit fram i en alldeles oriktig ordning. Om vi se på riksdagsordningen, så säger dess § 39, att statsutskottet skall granska, utreda och uppgifva stats- och riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning samt föreslå, hvad till fyllandet af deras behof erfordras, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna, äfvensom uppgifva, huru mycket bör genom bevillningar utgöras. Där- emot säger § 40 om bevillningsutskottet, att detta skall förslagsvis beräkna inkomsterna af de särskilda bevillningarna, samt, *sedan statsverkets behof blifvit utredda* och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillningens ökande, om det erfordras, eller dess minskande, om sådant kan äga rum. Det synes mig sålunda, som om man genom att låta frågan gå fram på det sätt, som här föreslagits, har gått en alldeles oriktig väg, som om man har satt å sido statsutskottet med dess rätt att granska och uppgöra förslagen, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna, och som om man här hade så att säga anteciperat på, att statsutskottet verkligen skall tillstyrka alla de utgifter, som af Kungl. Maj:t blifvit föreslagna. Jag kan icke föreställa mig, att detta är rätta vägen, då det gäller att uppgöra statens inkomst- och utgiftsförslag, utan därvidlag bör man — och det i full öfverensstämmelse med grundlagens bud — först få klart, hvilka utgifter äro oundgängligen nödvändiga; och först sedan detta blifvit klart och af Riksdagen bestämdt, skall man söka finna på medel att täcka dessa utgifter. Redan af denna anledning vore det således skäl att yrka afslag på det föreliggande förslaget.

Utskottet har för sin del inskränkt sig till att instämma i de af herr finansministern anförda skäl för ifrågavarande skatteförhöjning, nämligen att denna skulle vara en lämplig utväg att tillföra statsverket en del af de ökade inkomster, hvaraf detsamma visat sig vara i behof. Man har ej inom utskottet ansett det vara af nöden att från dess sida framdraga annat, än att det skulle »vara en *lämplig* utväg att tillföra statsverket en del af de ökade inkomster, hvaraf detsamma visats vara i behof». Ja, mina herrar, om den saken råder helt säkert både inom kammaren och inom landet helt olika meningar. Jag är alldeles öfvertygad om, att majoriteten af landets befolkning har den meningen, att det är en mycket *olämplig* utväg att på det sättet taga fram skatter, olämplig särskildt därutinnan, att desamma komma att drabba de mindre bemedlade samhällsklasserna. Brännvinet är ju en dryck, som af de högre samhällsklasserna ej användes i någon synnerlig utsträckning — det användes ju af dem, hufvudsakligen såsom vi veta, till smörgåsbordet — då det däremot användes af de lägre folkklasserna hufvudsakligen såsom ett njutningsmedel, jämte ölet; och däraf följer äfven, att den lägre befolkningen kommer att i betydligt större proportion drabbas af denna indirekta beskattning än de förmögnare samhällsklasserna, som egentligen ha bättre råd att bidra till statsutgifterna. Mig synes för den skull alla skäl tala för att ej bifalla denna skatteförhöjning, i synnerhet som jag icke kan dela den uppfattningen, att densamma skulle inverka något — att tala om åtminstone — i nykterhetens intresse. Helt säkert kommer denna med 15 öre

per liter fördyrade skatt att, såsom en talare i Riksdagen för många år sedan uttryckte sig, allenast verka det, att den fattige suparens^{Ang. höjning af brännvins-} make och barn finge en kaka bröd mindre om dagen.^{tillverknings-}
^{skatten.}

Utskottet säger, att det skulla vara en lämplig utväg att tillföra statsverket en del af de ökade inkomster, hvaraf detsamma *visats vara i behof*. Här har utskottet också på förhand uttalat en sats, som det helt säkert ej kan stå för. Det *har* nämligen ännu ej visats, att dessa behof äro alldeles oundgängligen nödvändiga, ty det är endast genom den förberedande behandlingen i statsutskottet, som dessa behof kunna visa sig vara alldeles oundgängliga. Äfven här har man således enligt min uppfattning gått på den alldeles galna vägen att först bestämma skatterna och sedan bestämma, på hvad sätt de skola användas till täckande af statsutgifterna, ett sätt, som för öfrigt enligt mitt förmenande är alldeles oriktigt, ty när man väl fått skatterna bestämda, så kan man vara alldeles öfvertygad om att utgifterna, äfven om man skulle vilja göra anmärkning mot dem, komma att bifallas. Och detta tillvägagående strider dessutom mot hela vår konstitution, som säger, att de förslag till utgifter, som af regeringen framläggas, skola noga granskas af statsutskottet, och att detta skall söka att göra de besparingar och indragningar, som möjligen kunna ske. Möjligheten af dylika besparingar veta vi ingenting om för närvarande, och vi veta strängt taget ej, om vi behöfva ifrågavarande skatter.

På alla dessa skäl, herr talman, ber jag att få yrka afslag såväl å Kungl. Maj:ts proposition som utskottets hemställan.

Herr Thorsson: Herr talman, mina herrar! Den föreliggande frågan om ökning af skatten å brännvin är för särskildt den klass, som jag här gör mig till målsman för, nämligen arbetareklassen, af en stor betydelse just därför att den kommer att ingripa hårdt i arbetarnes små inkomster.

När man har framkommit med den meningen, att man skulle tillgripa högre beskattning å rusdryckshandteringen för att kunna värna landet emot yttre fiender, smärtar det mig mycket — ehuru väl jag anses som en samhällsomstörtare — att man inslagit på den principen att med afkastningen af en af landets mest härjande inre fiender bekämpa en utifrån anstormande fiende. Jag tror, att vi här slagit in på en felaktig taktik, en taktik, som förr eller senare skall bringa olycka öfver vårt land.

Det synes tydligt af den beräkning, som här är gjord, att man från regeringens sida icke har tänkt sig, att man på detta sätt skulle hämma rusdryckshandteringen, och i sådant fall tyckes den meningen, som länge arbetat sig fram här i landet, äfven hafva fått sin sanktion af regeringen, att ett förhöjdt pris å rusdryckerna icke verkar hämmande på rusdryckshandteringen, utan — som en föregående talare här anført — endast minskar tillgången på närande föda för de samhällets medborgare, som äro mest i behof därå.

Ur dessa synpunkter ber jag som representant för arbetareklassen att få yrka afslag å de här framställda skatteförslagen. Jag tror i likhet med en föregående talare, att man ännu icke har i detta land

Ang. höjning af brännvins-tillverknings-skatten.
(Forts.)

tillräckligt afvägt möjligheten för att träffa den del af befolkningen, som äger den största bärkraften i fråga om samhällets bördor. Jag tror, att man med allt för lätt hand dragit öfver bolagsväldets härjningar och trustbildningarna i landet och med allt för hård hand sökt klämma efter de samhällsklasser, som ingenting stort hafva i den vägen.

På grund af hvad jag här har anfört ber jag att få yrka afslag å de här föreliggande skatteförslagen.

Herr Höjer: Herr talman! När jag nu begärt ordet, är det visst icke för att tala å bevillningsutskottets vägnar, utan endast för att tala å mina egna och angifva de skäl, som gjort, att jag för min del kunnat biträda bevillningsutskottets hemställan. De, som känna mig, veta mycket väl, att det måste ha varit med en ytterligt stor motvilja, som jag gått med på de skatteförhöjningar, som Kungl. Maj:t särskildt med afseende å nu föreliggande skatteobjekt föreslagit uti den kungl. statsverkspropositionen. Det har varit med motvilja, som jag gjort det, dels därför att jag i likhet med herr Waldenström är af den meningen, att en skatteförhöjning å spritdrycker sådan som den nu föreslagna icke jest precis har så mycket att betyda med afseende å nykterheten, dels därför att hufvudparten af den skatt, som man nu vill lägga å svenska folket, kommer utan all fråga, i likhet med en blifvande eventuell maltskatt, att drabba de djupa lagren af det svenska samhället. Men, mina herrar, jag har icke kunnat undgå att finna, att vi komma att besluta i denna fråga mer eller mindre så att säga med knifven på strupen. Här föreligger en massa samhällsbehof, som vi måste fylla, men för att kunna göra det, måste vi söka finna utvägar från östan och från västan. Det är icke tu tal om, att vi icke kunna göra åtskilliga afdrag på de skatteförhöjningar, som Kungl. Maj:t vid denna riksdag föreslagit; om en tid komma vi att tala om stämpelskatt af olika slag, vi komma att tala om en för de mindre jordbrukarne i högsta grad obehaglig förändring af inkomstskatteförordningen, och jag förmodar, att särskildt den Andra Kammaren skall komma att finna sig föranlåten att göra åtskilliga afprutningar i alla dessa stycken på de förslag, som Kungl. Maj:t underkastat Riksdagens bepröfvande. Om vi skulle förkasta allt detta, som det i dag är fråga om, så blir det, mina herrar, en liten decimering i de af Kungl. Maj:t beräknade inkomsterna på cirka åtta millioner kronor. Ja, äfven om jag antager, att åtminstone Andra Kammaren skall finna sig föranlåten att anställa åtskilliga reduktioner å vissa utgiftsposter, som Kungl. Maj:t har föreslagit — särskildt å den femte hufvudtiteln — så återstå i allt fall åtskilliga millioner, som man måste söka att skaffa medelst nya skatter. Jag har, hvad mig beträffar, icke kunnat komma från nödvändigheten att bevilja hvad i dessa stycken Kungl. Maj:t begärt, och det är därför som icke någon reservation från min — lika litet som från någon annans — sida är bifogad bevillningsutskottets betänkande.

Hvad beträffar herr Styrlanders anmärkning angående den formella behandlingen af den föreliggande frågan, kan jag icke på rak arm säga, huru därmed egentligen grundlagsenligt skall sig förhålla, men

hvad som är absolut säkert är, att denna väg för dylika frågors behandling har Riksdagen beträdd åtskilliga gånger förut. Jag behöfver ej heller påpeka den nödvändighet, som föreligger, att så skyndsamt som möjligt behandla denna skattefråga, för att icke en osund spekulation, som redan allt för länge har fått bedrivas, skall ännu längre få fortgå med den oundvikliga effekten, att Riksdag och regering icke skulle vinna det mål, som man med den ifrågavarande skatteförhöjningen afsett.

Ang. höjning af brännvins-tillverknings-skatten.

(Forts.)

På grund af hvad jag anfört, måste jag, det må vara mig huru motbjudande som helst, yrka bifall till bevillningsutskottets hemställan.

Herr Jansson i Krakerud: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning af att en talare på norrlandsbänken yrkade afslag på bevillningsutskottets hemställan i förevarande betänkande endast af formella skäl. Han uppläste en paragraf i grundlagen, som han tolkade så, att om Riksdagen skulle tolka den på samma sätt som han, skulle bevillningsutskottet icke kunna företaga till behandling någonting alls, förrän statsutskottet behandlat alla kungl. propositioner äfvensom alla motioner, i hvilka anslag äskas, samt Riksdagen fattat beslut därom. Först sedan detta skett, skulle bevillningsutskottet — enligt hans förmenande — kunna behandla Kungl. Maj:ts propositioner och motioner rörande skattelagstiftning, extra och ordinarie bevillningar, tullfrågor äfvensom ändring i stämpelförordningen etc. Vid närmare eftersinnande torde den ärade talaren finna, att ett sådant förfaringssätt skulle komma att draga allt för långt ut på tiden för riksdagsarbetet och att således grundlagen icke kan tolkas på det sättet. Jag hoppas, att denna grundlagsparagraf kommer att tolkas på samma sätt i år som alla föregående år, nämligen så, att, när alla anslags- och bevillningsfrågor äro afgjorda, då först nämnda utskott föreslår på hvad sätt en möjligen uppkommen brist skall fyllas. Så har grundlagen tolkats och tillämpats, allt sedan vi fingo det nya riksdagsskicket, och troligen kommer den att tolkas och tillämpas på samma sätt äfven i år.

Rörande talet om huruvida denna beskattning skall verka främjande i nykterhetsafseende eller icke, är det klart, att man därom kan hafva olika åsikter, och jag vill icke gärna strida med någon om den åsikt han kan hafva härutiinnan. Jag vill endast påpeka, att det är allmänt känt och erkänt, att då det är höga arbetslöner, konsumeras mera spirituosa än under dåliga tider; det är påtagligt, att då folk har pengar, användes mera pengar på spirituosa, än då man har mindre godt om pengar. Således kan man naturligtvis antaga, att om skatten å brännvin höjes med 15 öre per liter, måste detta också i någon mån verka hämmande på superiet. Kommer därtill det förhållandet, att tiderna blifva sämre, så att arbetslönerna blifva lägre, skall, enligt mitt förmenande, superiet i någon mån hämmas. Nu är det visserligen sant, att Kungl. Maj:t har beräknat statsinkomsterna under den förutsättningen, att konsumtionen skulle komma att gå sin gilla gång. Något sådant kan jag emellertid för min del icke acceptera, ty jag har anledning utt hoppas, att superiet i någon mån skall komma att minskas.

Dessutom vill jag påpeka, att om man skulle gå till väga så,

Ang. höjning af brännvins-tillverknings-skatten. (Forts.)

som den ärade talaren på norrlandsbänken ansåg, skulle det naturligt-vis icke vara lönt att bifalla den kungl. propositionen i fråga, ty när det redan i trontalet bebådades, att denna proposition skulle afgifvas, är det gifvet, att affärsmännen skulle hafva dragit fördel af den tid, som skulle ha förgått från dagen för riksdagens öppnande och till dess Riksdagens beslut i frågan blifvit fattadt, hvilket ju icke skulle kunna ha skett förrän i slutet af riksdagen, och detta beslut skulle på sådant sätt icke ha blifvit till någon nytta, ty då hade affärsmännen hunnit förskaffa sig så mycken spirituosa, att de haft tillräckligt däraf i årtal.

Jag kan således, herr talman, icke annat än yrka bifall till Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag.

Herr Beckman: Herr talman! Det är ju gifvet, att bevillnings-utskottets för nykterhets-saken särskildt intresserade medlemmar hafva, äfven de, nödgats taga det rådande beskattningssystemets konsekvenser. Jag anser, att detta icke på något sätt bevisar likgiltighet för nykterhetens sak. Då man i alla fall vet, att man icke kan omkullstörta systemet genom en enstaka åtgärd, nödgas man att fortsätta — så vida man icke rent af anser, att en skattehöjning skulle *skada* nykterhetssaken. Men jag tror ej, att någon vågar påstå, att en förhöjning af denna skatt kommer att lända nykterheten till skada. Man må väl kunna tvista om huruvida en dylik förhöjning kan vara till gagn för nykterheten. Men aldrig vill väl någon påstå, att den är till skada?

Man har i den svenska brännvinslagstiftningen utgått från två synpunkter: den ena den, att rusdryckerna, såsom hufvudsakligen varande lyxartiklar, äro särdeles lämpliga skatteobjekt; den andra, att lagstiftningen bör motarbeta rusdryckernas missbruk. Den senare synpunkten har hufvudsakligast tagit sitt uttryck i lagbestämmelser angående brännvinsförsäljningen. Att man äfven i någon mån lyckats därvidlag, är onekligt. Och att priset härvid spelar en stor roll, är obestridligt. Om vi gå tillbaka till midten af detta århundrade, då brännvinssupen kostade 2 à 3 öre, så var — därom är jag alldeles öfvertygad — frestelsen till missbruk af brännvin mycket större än nu, då den kostar 8 öre. En höjning af priset å brännvin är sålunda efter min tanke ett steg i den rätta riktningen. Hvad vi nykterhetsvänner önska, är ju just, att denna farliga vara skall på alla möjliga sätt så att säga bringas på allt större afstånd från förbrukarne. Vi hoppas verkligen, att så småningom den tid skall komma, då äfven skattelagstiftningen skall med full afsikt ingripa för minskning af dryckenskapen. Att fordom äfven en ringa höjning betraktades som i någon mån främjande nykterhets-saken, därom bär senaste förhöjning ett vittnesbörd. Det var år 1888. På enskild motionärs förslag höjde man då skatten å brännvin med 5 öre utöfver hvad regeringen föreslagit, nämligen med 10 öre per liter, från 40 öre till 50 öre. Då gjorde den ärade talare på gäflborgsbänken, som här nyss hade ordet, ett uttalande — som jag tror vara alldeles riktigt och icke heller behöfver anses stridande mot hans nuvarande uppfattning — : »För min enskilda del — sade han — tror jag visserligen, att den höjningen icke kommer att uträtta så *särdeles mycket*, men jag tror dock, att den

kommer att uträtta *något*. Det blir i alla fall något mer än 25 öres prisförhöjning på kannan, och den, som känner det svenska folket, vet nog, att det är många, som komma att tumma den där 25-öringen bra många gånger, innan de släppa ut densamma. Och hvad man kan göra för att åstadkomma *något*, det bör man göra, om man icke på en gång kan taga steget fullt ut. En snigel, som kryper så sakta som helst, kommer dock fortare en mil framåt, än en häst, som stannat på samma ställe, till dess han kan taga hela milen i ett enda skutt».

Att emellertid utskottet icke har velat för sin del yttra något rörande det möjliga inflytande på nykterheten, som denna förhöjning kan medföra, finner jag fullkomligt berättigadt. Ty å ena sidan ha ju utskottets medlemmar samtliga varit öfvertygade om, att denna skatt icke kan skada nykterhets-saken. Å andra sidan fanns hos några äfven den tanken, att den möjligen skulle kunna i någon mån gagna den. Det är emellertid omöjligt att härvidlag profetera, och då tror jag, att utskottet gjort riktigt i att uteslutande hålla sig till det föreliggande skattebehovet och från skattelagstiftningens synpunkt bedöma frågan.

Svarare är det naturligtvis att bemöta hvad som nyss yttrades af en ärad arbetarerepresentant. Ty det är gifvet, att så länge icke arbetareklassens flertal delar den uppfattningen, som af många bland oss s. k. speciella nykterhetsvänner göres gällande, nämligen att denna dryck endast är en *skadlig lyxartikel*, kommer hvarje sådan skatteförhöjning att kännas såsom ett ekonomiskt tryck. Det kan emellertid icke undvikas. Det är en följd af det skattesystem, hvarvid man redan bundit sig. Hela denna brännvinsbehandling har på grund af dess lokaliserade natur och på grund af åtskilliga andra egenskaper hos densamma med nödvändighet kommit att betraktas som ett synnerligen lämpligt skatteobjekt. Då måste ju — huru mycket man än må beklaga det — skatten drabba alla, icke blott de förmögnare, utan äfven de mindre lyckligt lottade. Skulle man kunna omskapa hela vårt skattesystem, så att skattelagstiftningen blefve ordnad på helt annat sätt och därigenom den indirekta beskattningen icke fick samma framstående plats som nu, och trodde man sig kunna uträtta något i den riktningen genom att vägra bifall till den nu föreslagna skatteförhöjningen, då kunde jag förstå, om man velat begagna tillfället. Men som förhållandena nu äro, finner jag, att klokheten och omtanken om statsverkets behof fordrat, att bevillningsutskottet tillstyrkte den nu föreslagna skatteförhöjningen.

Jag får därför, herr talman, yrka bifall till det nu föreliggande betänkandet.

Herr Styrländer: Herr talman! Jag vet mycket väl, att det tillvägagångssätt, som här i år blifvit följdt i bevillningsutskottet, har gammal häfd för sig, och jag förvånar mig alls icke öfver, att bevillningsutskottet vill följa detta sätt och att dess ärade ledamöter här försvara detsamma, ty därigenom lägges ju i bevillningsutskottets hand ganska stor makt gent emot statsutskottet, men för mig är alldeles klart, att det är ett tillvägagångssätt, som strider mot grundlagen. Det kan nämligen icke bortresoneras, att det i 40 § riksdagsordningen

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.

(Forts.)

Ang. höjning af brännvins-tillverknings-skatten. står, att det åligger bevillningsutskottet »att förslagsvis beräkna inkomsterna af de särskilda bevillningarna, och att, sedan statsverkets behof blifvit utredda och bestämda, opåmint föreslå sättet för bevillingens ökande, om det erfordras, eller dess minskande, om sådant kan äga rum».

(Forts.)

Jag kan alldeles icke begripa, huru den ärade talaren på stockholmslänsbänken kan våga påstå, att detta förslag icke skulle göra skada för nykterhetssaken. Ty genom att bibehålla brännvins-skatten och genom att ännu mera öka den fastslår man, att staten skall hafva inkomst af denna handtering, ja, man gör staten allt mer och mer beroende af densamma; man fastslår på detta sätt denna handtering, och man åberopar detta sedan som ett skäl mot reformförslag, som framställas i syfte att få väsentliga inskränkningar eller kanske ett lagförbud till stånd på detta område.

Ur nykterhetssynpunkt synes mig sålunda, att det aldrig kan försvaras, att man är med om en skatteförhöjning å brännvin, därest man icke höjer skatten så mycket, att den delvis verkar som förbud, d. v. s. ökar den dubbelt eller så.

En ärad ledamot af bevillningsutskottet, herr Höjer, yttrade, att han kunnat vara med om förslaget, därför att han står inför den situationen, att knifven blifvit satt på strupen. Ja, det har jag mycket klart för mig också, att vi stå inför en sådan situation, att knifven blifvit satt på Riksdagens strupe, men jag för min personliga del — och jag tror flera med mig — tänker spanna till halsen så hårdt, att knifven icke tager oss. Jag tror, att vi hafva full rätt att göra det. Om vi i beskattningsfrågor, och särskildt då de sättas i samband med statsutgifter, skola tala om att någons knif skall sättas på någons strupe, är det, att Riksdagen skall sätta knifven på Kungl. Maj:ts strupe.

På nu anförda skäl yrkar jag för min del afslag.

Herr Österberg: Jag har funnit mig föranlåten att begära ordet, sedan jag litet närmare studerat 1903 års budget och 1904 års budget. Om man jämför dessa tvenne budgeter, skall man komma till ganska intressanta resultat.

I 1903 års budget finna vi, att grundskatter och en hel del andra dylika inkomster äro beräknade till sammanlagdt 1,136,000 kronor, medan i årets budget ingenting motsvarande finnes. Vi veta, huru det tillgick, när de 90 dagarna genomfördes; då fingo de skattskyldiga landtmännen sig tillförsäkrad en successiv afskrifning af »gamla orättvisor», som man har kallat det. Dessa orättvisor äro numera försvunna ur budgeten. Men då man skall taga konsekvensen af 1901 års härordningsbeslut, blir det icke fråga om några afskrifningar af skattebördor för den stora allmänheten, utan då blir det blott fråga om att se till, huru man skall gå till väga för att ytterligare successivt öka den stora massans redan tunga bördor. Därför finner man i årets statsverksbudget, hurusom brännvinsskatten från att föregående år ha varit omkring 20,000,000 kronor nu upptages till 26,000,000 kronor, hurusom man beräknat en maltskatt på 6,000,000 kronor och hurusom man äfven genom stämpelskatt å inrikes växlar söker att fylla behoven för statens utgifter.

Men om man å andra sidan jämför, hvad man ämnar använda dessa beräknade utgifter till, finner man, att på femte hufvudtiteln äro upptagna anslag för år 1904 till pansarbåtar å icke mindre än öfver 8,000,000 kronor. Det kan väl i alla fall, när befolkningen ofvan Dalälften suckar under hungersnöd, då arbetstillfällena i mellersta och södra Sverige äro ytterst få och, hvar man träffar en affärsman, denne klagar öfver att det är dåliga tider — det kan väl då ifrågasättas, huruvida det är nödvändigt att bygga pansarbåtar för öfver 8,000,000 kronor, och att hvad svenska folket kan afpressas i form af brännvinsskatt och maltskatt skall gå till pansarbåtar och dessutom till en hel del icke så strängt nödvändiga utgifter på fjärde hufvudtiteln.

Ang. höjning af brännvins-tillverknings-skatten.
(Forts.)

När man diskuterade det nya värnpliktsförslaget, hette det, att afsikten vore att lägga skattebördan på de skuldror, där den största förmågan att bära den förefanns, men nu, när man väl räddat sina planer och har dem på torr mark, då är det den svenska arbetareklassen, som skall icke blott offra en massa arbetsdagar och enskilda pengar på militärofningar, utan dessutom bära större delen af skattebördan, hvarmed försvaret skall bestridas. Mot detta protesterar jag för min personliga del på det allra bestämdaste.

I den kungl. propositionen n:o 20, angående borttagande af majs-tullen, finna vi, om vi läsa halfva sid. 15, hurusom chefen för jordbruksdepartementet afgifver en den mest mördande kritik öfver huru vi skött våra näringar under det senaste årtiondet. Han påvisar, hurusom det lilla landet Danmark årligen ökar sin export och därigenom för in guld i landet, medan exporten från vårt land sjunkit är från år, jordbrukets produktionsförmåga och våra afsättningsartiklar på utlandet minskas undan för undan. Medan således möjligheten att tillföra landet guld utifrån steg för steg blir mindre, pålägger man likväl folket den ena skattebördan efter den andra, utan att man på ringaste sätt söker att hjälpa upp näringarna och få möjligheter till inkomster. Den enda möjligheten att föra guld in i landet är nu att afyttra våra malmer och våra skogar. Om man här ifrågasatte ett anslag på en två, tre å fyra millioner kronor för att användas till det mindre jordbrukets upphjälpande, hvarigenom det skulle vara möjligt att öka jordbrukets produktionsförmåga och få afsättning af jordbruksprodukter till utlandet, skulle jag icke finna ett förslag om brännvinsskatt så hårdt eller motsätta mig detsamma, ty den skulle då komma massor af familjer till godo, och landets näringar skulle äfven upphjälpas. Men när man vill taga styfrarna af småfolket och använda dem till pansarbåtar, medan hela landet suckar under nöd och elände, då måste jag protestera och på det bestämdaste yrka afslag.

Herr Branting: Herr talman! Jag skall icke gifva mig in på den tvist, som uppkommit mellan herr Styrländer och herr Jansson i Krakerud angående den konstitutionellt rätta behandlingen af dessa frågor — af statsutskottet eller bevillningsutskottet. Men en sak tror jag, att de bägge, och för öfrigt hela kammaren, borde kunna vara ense om, nämligen att genom det tillvägagångssätt, som här har blifvit följdt, har Andra Kammaren i själfva verket lämnat ifrån sig och helt

Ang. höjning af brännvinstillverknings-skatten. och hållet lagt i *regeringens* hand bestämmandet af, huru stor den förhöjning lämpligen bör vara, som i sådana fall som detta kan komma i fråga.

(Forts.)

Det ligger i sakens natur, att bevillningsutskottet under det forcerade arbete, som det nu haft för att »stäcka spekulationen», icke kunnat ingå i någon pröfning af t. ex. en sådan fråga — som eljest alldeles själfallet skulle hafva erbjudit sig — som denna: Om man nu också medgifver, att en förhöjning är nödvändig i denna punkt, är då den föreslagna förhöjningen med 15 öre just den riktiga? Hvem vet, om man kanske icke skulle ha kunnat stanna vid en afsevärdt mindre förhöjning? Nu har regeringen kommit med sitt förslag om 65 öre, men lika så väl hade den kunnat komma med ett förslag om t. ex. 75 öre, och bevillningsutskottet hade under trycket af förhållandena kommit att skriva på samma sätt som nu, »att den föreslagna höjningen af brännvinstillverknings-skatten synes utskottet vara en lämplig utväg att tillföra statsverket en del af de ökade inkomster, hvaraf detsamma visats vara i behof».

Häri genom blir det i själfva verket ett uttryck af förtroende till regeringens omdömesförmåga i fråga om att kunna afväga de olika skattebördorna och huru de träffa på de olika hållen, som Riksdagen visat, hvilket jag för min del tror knappast kunna vara fullt motiveradt. Ty det kan väl icke gärna förnekas, hvad som här af flera talare, särskildt af herrar Thorsson och Österberg, med styrka framhållits, nämligen att detta är dock en skatt på de fattigaste lagren af befolkningens företrädesvis. Vi ha här hört från auktoritativt nykterhetshåll förklaras, dels att man där icke väntar sig något som helst gagn af denna skatteförhöjning, och dels från herr Beckman, att nykterhetsfrågan bör alldeles vid denna frågas bedömande lämnas ur räkningen och att man endast har att fästa sig vid skattebehovet. Ja, då förefaller det mig, att man icke kan komma ifrån att se denna sak som en annan skattefråga, och bör då således fråga sig: hvilka få i främsta rummet bära denna skatt? Hur man då än vrider och vänder saken, kommer man i alla fall icke till något annat resultat, än att det blir de breda lagren af nationen, som främst drabbas af denna skatt.

Jag kan icke finna annat, än att förhållandena här drifvit bevillningsutskottet allt för långt in på ett farligt område, nämligen att lämna ifrån sig bestämmanderätten och afvägningsrätten uti dessa frågor och lägga dem i regeringens hand. Och äfven ur sådan synpunkt har jag velat instämma med dem, som här hafva yrkat afslag.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman, mina herrar! Jag begärde ordet hufvudsakligen med anledning af herr Styrlanders antydan om, att det i någon mån skulle ha varit maktlystnad hos bevillningsutskottet och dess ledamöter, som kommit dessa att försvara det nu föreliggande förslaget. Antydan därom är så löjlig, att jag anser det vara tämligen öfverflödigt att bemöta den.

Herr Branting framhöll, att man genom det sätt, hvarpå denna fråga behandlats, öfverlämnat afgörandet af dylika frågor åt regeringen och sålunda fräntager Riksdagen dess bestämmanderätt öfver desamma, åtminstone i någon mån. Men jag vill gent emot detta framhålla,

att om så skulle kunna sägas till en viss grad vara fallet, så är det de yttre omständigheternas tvingande makt, som gjort detta, och icke någon benägenhet för ett dylikt tillvägagångssätt hos utskottet. Hvad skulle herrarne hafva sagt, om utskottet satt sig att under en veckas tid debattera denna sak, huruvida man skulle höja brännvinsskatten till 65 öre eller till 75 öre, och i samband därmed om de föreslagna tullsatserna skulle höjas 5 öre mer eller mindre. Under tiden skulle denna flod af införsel hafva fortsatt. Jag tror, att herrarne skulle, och det med skäl, hafva ogillat bevillningsutskottet mycket starkare, om det gått så till väga, än hvad nu blifvit fallet. Jag kan för öfrigt upplysa om, att inom utskottet verkligen framkastades tanken på att höja skatten till 75 öre, så att icke ens den omständigheten var alldeles utom debatt. Men det är gifvetvis mycket svårt att komma till en bestämd öfvertygelse om, hvilket som är det lämpligaste, att höja med 15 öre eller med 20 öre eller så. Det blir i många fall en smak-sak så att säga.

Här har bland annat framhållits, att det skulle vara olämpligt att nu bestämma sig för denna skatt, då man ju kan tänka sig möjligheten af, att Riksdagen kommer att göra afprutningar å de äskade anslagen och att på det sättet denna skatt skulle blifva öfverflödig. Jag tror, att man måste vara synnerligen sangvinisk, om man skall våga hoppas något sådant. Gifvetvis hoppas äfven jag — och jag antager, att flertalet af kammarens ledamöter, kanske alla, i likhet med mig hoppas detsamma — att man skall kunna pruta af rätt duktigt å de anslag, som äskats, men å andra sidan måste man erinra sig — hvilket man icke bör ha svårt att göra för närvarande — att de af regeringen gjorda inkomstberäkningarna äro tagna så högt, att säkerligen äfven där få göras betydande afprutningar, så att nog komma tyvärr de medel, som komma att inflyta på grund af den här förordade skatten, att gå åt.

Här har vidare mycket beklagats, att denna skatt är af den art, att den hårdast drabbar de mindre bemedlade. Detta är tyvärr fallet, det låter sig icke förneka, men jag tror, att man å andra sidan får taga någon liten hänsyn till den omständigheten, att det dock är en skatt af det slag, att den fattige *kan* undandra sig den, ifall han det vill.

Jag hör icke till dem, som säga, att allt är så synnerligen bra, som det är anordnadt, jag hör icke till dem, som säga, att de lyckligare lottade i samhället draga den andel af skattebördorna, som de borde draga, men å andra sidan måste man dock komma i håg, då man bedömer dessa frågor, att man måhända har skäl att se detta skatteförslag i sammanhang med de tullfrågor, som vi väl snart öfvergå till att behandla, nämligen de föreslagna tullförhöjningarna å vin och spirituosa; jag tror, att dessa tullar i någon mån komma att drabba de bättre lottade samhällsklasserna. Jag kan icke försvara det tillvägagångssätt, som man i allmänhet följer. Jag tror, att de bättre lottade samhällsklasserna mycket väl tåla att beskattas högre, än hvad nu sker, men jag tror likväl icke — jag upprepar det — att denna brännvinsskatt är så upprörande, som vissa personer velat göra den.

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.
(Forts.)

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.
(Forts.)

Den förste talaren klandrade regeringen — eller, om han ej klandrade, konstaterade han som ett faktum, att regeringens mening med denna höjda skatt icke är att minska superiet. Jag får för min del säga, att jag håller regeringen räkning för att den icke skrymtaktigt sökt slå på den strängen.

Jag yrkar bifall till det föreliggande förslaget.

Herr Beckman: Herr talman! Jag begärde ordet för att förekomma ett missförstånd. En ärad talare påstod, att jag skulle ha sagt, att man vid beslutet i denna fråga icke alls behöfde taga hänsyn till nykterhetsaken. Det är möjligt, att orden föllo så, men märk väl, det var under en viss förutsättning: då skattehöjningen *omöjligt kan* skada, men *möjligen kan* gagna, då må man väl som den hufvudsakliga måttstocken för sakens bedömande uppställa den frågan: Behöfs denna skatt ur skattesynpunkt eller behöfs den icke?

Ytterligare en sak måste jag vidröra, för att icke den ärade talaren på norrlandsbänken skall alldeles oemotsagd stå såsom representant för den bland intresserade nykterhetsvänner uteslutande gällande uppfattningen. Han ansåg, att en beskattning som denna skulle vara farlig, därför att den skulle bidraga att ytterligare fastläsa ett olyckligt system, som vi slagit in på. Jag tror verkligen icke, att han behöfver befara detta. Min uppfattning är, att om lagstiftningen i allo gör hvad den borde göra, kan man så motarbete hela brännvinshandteringen, att den så småningom skall nedsjunka till en obetydlighet.

Men hvar skall man då taga ersättning för brännvinsskatten? För den lyckliga händelse, att man genom upplysning, undervisning och andra åtgärder skulle kunna förmå det svenska folket att icke betala brännvintributen — skall man då finna andra inkomstkällor för att fylla den därigenom uppkomna bristen? Ja, jag är lifligt öfvertygad därom, att om en gång i tiden svenska folket upphör att betala denna nu till omkring 80 å 90 millioner kronor årligen uppgående tribut, skall svenska folket hafva tillräcklig ekonomisk bärkraft för att kunna från annat håll och på ett värdigare sätt anskaffa de belopp, som äro erforderliga för statsutgifternas täckande. Jag kan nu aldrig förmå mig att fänka, det rusdryckshandteringen borde få intaga en så gynnad ställning, att den i skatteväg likställes med hvarje annan handtering. Ty rusdryckshandteringen måste betraktas såsom en visserligen laglig, men på samma gång mycket skadlig handtering, en handtering, som för hela vårt land medför ett stort elände. Skulle det då vara rätt att kasta bort den inkomst, staten har af denna handtering, för att i stället låta dem, som utöfva densamma, däraf taga hela vinsten och åt oss öfriga lämna hela eländet?

Herr Hedin: Den näst siste talaren ville trösta oss och lugna våra samveten med den anmärkningen, att här vore endast fråga om en skatt, som den fattige kunde undandraga sig, om han så ville. Jag skall därför nämna om några fattiga, som icke kunna undandraga sig denna skatt, fastän de nog gärna ville det. De fattiga, som jag härmed åsyftar, äro modern och de sju barnen. Ty när — för att nu taga endast ett enda exempel af de tjogtals sådana, som jag i detta

hänseende kunde omnämna — ett af barnen eu helgdagskväll kommer hem, medförande jag vill icke säga någon förtjänst, utan ett förskott af arbetsgifvaren på t. ex. 50 öre, så får modern icke använda detta att för sig och de sju barnen köpa litet mjölk och bröd, utan fadern passar på och lägger beslag på dessa slantar, som barnet kommer hem med. Han kan nu visserligen icke för dem köpa en »liter», men han kan få pilsner därför. Och under den föregående tiden har han kanske tagit allt ifrån dem. När den, som, för att tillfredsställa sitt spritbegär, kan taga till och med de kläder, som barmhärtiga människor anskaffat åt barnen, nu också kan, för att därmed köpa öl, ur barnens händer tager dessa fattiga slantar, sedan familjen svultit från söndagsmorgon till lördags kväll — då skola vi tillika komma i håg, att han, som kunde undandraga sig, om han ville, han var endast en; modern och de sju barnen, som icke kunde undandraga sig, de voro flera.

Ang. höjning af brännvinstillverknings-skatten.
(Forts.)

Herr Sjö: Herr talman! Jag kommer att yrka bifall till det föreliggande förslaget, och jag gör det af det skäl, att jag tror, att denna skatt icke allenast skall verka därhän, att man får större statsinkomster, utan också i nykterhetens intresse.

Helt säkert minnas många af herrarne, huru det gick till på 1850-talet, när i vårt land brännvin tillverkades nästan i hvarje gård. Det blef äfven genom den stora tillgången på varan mycket superi och sorgliga förhållanden i landet samt en stor demoralisation framträdde på alla möjliga sätt. Regering och Riksdag måste slutligen inskrida och gjorde det med sådan kraft, att det blef stor förändring i detta förhållande. Samtidigt med att denna förändring skedde, som visade sig däri, att husbehofsbränningen fick vika för en fabriksmässig brännvinstillverkning, höjdes också skatten betydligt, och den verkade därhän, att tillverkningen, som efter då gjorda beräkningar utgjorde 55 millioner kannor, nedgick, om jag minnes rätt, till omkring en fjärdedel af hvad som förut tillverkats. Att denna förändring hälsades med tillfredsställelse inom landet kunna helt säkert alla de intyga, som erinra sig detta förhållande. Alltid, när brännvinstillverkningsskatten höjts, har konsumtionen af brännvin minskats, och jag är förvissad om, att denna skatt skall äfven under våra nuvarande förhållanden i någon mån komma att verka på samma sätt som förr. Och när jag har den öfvertygelsen, så kan jag icke annat än vara med om att bifalla förslaget i dess helhet.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman! Jag begärde ordet med anledning af det yttrande, som vi nyss hörde från en mycket ärad talare på stockholmsbänken. Han nämnde, att de, som icke kunde undandraga sig den ifrågavarande skatten, det var hustrun och barnen till en drinkare. Men jag undrar i alla händelser, om denna kvinna, ifall hon vore här och finge vara med om voteringen, skulle vara så synnerligen hägad att votera för, att brännvinet skulle göras billigare; jag tror det knappast.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet Meyer: Herr talman! Jag skall vid detta tillfälle icke inlåta mig på de detaljanmärk-

Ang. höjning
af brännvins-
tillverknings-
skatten.
(Forts.)

ningar eller rättare sagdt de principiella anmärkningar, som här blifvit gjorda. Jag är öfvertygad, att under riksdagens lopp vi åtskilliga gånger komma att få höra samma anmärkningar, som nu riktats mot Kungl. Maj:t och den stastverksproposition, som blifvit framlagd vid detta årets riksdag. Och det torde då vara mera tid och lämpligare tid att inlåta sig på dem, åtminstone från min sida, än nu i dag, då det är önskvärdt, att kammaren måtte fatta sitt beslut så fort som möjligt.

Jag har begärt ordet för att i korthet anföra följande. Äfven om Kungl. Maj:t strukit vida flera anslagskraf, än som skett, så skulle i allt fall inträffat, att Kungl. Maj:t skulle hafva nödgats föreslå Riksdagen nya skatter. Det var att börja med en post på 9 millioner kronor, som måste täckas, och det var skillnaden mellan det öfverskott, som stod regeringen till buds vid förra statsregleringen, jämfördt med det belopp, som står regeringen till buds vid denna statsreglering. Under alla förhållanden måste nya skattekällor anlitas. Som det ålåg mig att föreslå sådana skattekällor, ansåg jag det vara min plikt att se till, om man kunde finna sådana, genom hvilka man kunde träffa lyxartiklar, d. v. s. sådana artiklar, som icke voro absolut nödvändiga, utan sådana, att de vederbörande, som det ville, skulle kunna undandraga sig dem. Nu har jag för min del den uppfattningen, att alla s. k. rusdrycker, brännvin, vin och öfriga spritdrycker, äro lyxartiklar och lämpliga skatteobjekt. Och jag ansåg det vara min plikt att tillstyrka Kungl. Maj:t att föreslå Riksdagen att i första hand anlita dessa nya skattekällor. Detta är anledningen till att det förslag, som nu föreligger om förhöjd brännvinstillverkningsafgift, kommit fram. Och, som förut påvisats, det var icke endast den dryck, som konsumeras hufvudsakligast af de mindre bemedlade, d. v. s. brännvinet, som blifvit föreslagen till beskattning, utan Kungl. Maj:t har föreslagit beskattning på alla rusdrycker, således äfven på dem, som förbrukas af de mera bemedlade.

Öfverläggningen förklarades härmed afslutad. Under densamma hade yrkats dels bifall till utskottets i denna punkt gjorda hemställan, dels afslag å berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ärendet afgifna proposition. Sedan herr talmannen gifvit proposition å dessa yrkanden, förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Emellertid begärdes votering, hvilken ock företogs efter följande nu uppsatta och af kammaren godkända omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i första punkten af utskottets förevarande betänkande n:o 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda hemställan och Kungl. Maj:ts i ärendet afgifna proposition.

Voteringen utföll med 175 ja mot 38 nej; och hade alltså kammaren fattat beslut i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

Punkten 2:o).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 3:o).

Lades till handlingarna.

§ 4.

Vid föredragning härefter af bevillningsutskottets betänkande n:o 2, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förhöjning i tullsatserna för brännvin och sprit m. m., blef utskottets däri gjorda hemställan af kammaren bifallen.

§ 5.

Anmälades från bevillningsutskottet inkomna skrivelser, däri utskottet *dels*, under förutsättning att utskottets hemställan i dess betänkande n:o 1 blefve af Riksdagen bifallen, afgaf förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen,

1:o) i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887, såvidt sagda proposition afser höjning af brännvinstillverkningskatten,

och dels, under förutsättning att utskottets hemställan i dess betänkande n:o 2 af Riksdagen bifölles, afgaf förslag till Riksdagens skrifvelse till Konungen,

2:o) angående förhöjning i tullsatserna för brännvin och sprit m. m.;

och godkände kammaren dessa förslag, hvarterda under af utskottet gjord förutsättning.

§ 6.

Efter af herr talmannen i sådant afseende gjord hemställan beslöt kammaren att för behandling af de motioner, som blifvit hänvisade till tillfälligt utskott, tillsätta fyra tillfälliga utskott, hvarterda bestående af nio ledamöter med fem suppleanter, äfvensom att onsdagen den 4 nästkommande februari företaga val af ledamöter och suppleanter i nämnda utskott.

§ 7.

Herr talmannen tillkännagaf härefter, att han låtit uppgöra förslag till fördelning mellan de tillfälliga utskotten af ifrågavarande motioner; varande detta förslag, som nu upplästes, så lydande:

Förslag till fördelning af de 20 inom Andra Kammaren väckta motioner, hvilka blifvit hänvisade till behandling af tillfälligt utskott.

Till behandling af ett tillfälligt utskott (n:o 1) torde få öfverlämnas motioner af:

herrar *J. G. Hazén* och *K. L. Johansson* i Stora Mellby, n:o 30, om skrifvelse till Konungen angående regementspastorsinstitutionens omorganisation,

herr *J. Olofsson*, n:o 51, om skrifvelse till Konungen angående rätt för Riksdagens ledamöter till fria resor å statens järnvägar under högst en månad hvarje år å tid, då Riksdagen ej är samlad,

herr *K. Starbäck*, n:o 62, om skrifvelse till Konungen angående det för blifvande elementarlärare föreskrifna profåret,

herr *P. Hörnstén*, n:o 64, om ändring af 42 § folkskolestadgan, och

herr *D. K. Bergström*, n:o 103, om skrifvelse till Konungen angående anskaffande vid de regementen och lägerplatser, som däraf äro i saknad, af nödiga samlingslokaler jämte bokförråd och skrifmaterialier för de värnpliktige.

Till ett annat tillfälligt utskott (n:o 2) torde få hänvisas motioner af:

herr *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm, n:o 1, om skrifvelse till Konungen angående ordningen och grunderna för upprättande af förslag till utnämningar och befordringar inom armén,

herr *C. R. Johansson* i Jönköping *m. fl.*, n:o 34, om skrifvelse till Konungen angående upphörande af den vissa städer åliggande skyldigheten att bekosta lokal åt telegrafstation,

J. P. Jansson i Saxhyttan, n:o 60, om skrifvelse till Konungen angående utredning om landets skatteförmåga *m. m.*, i hvad densamma icke blifvit af motionären återkallad,

herr *A. Johanson* i Mossebo, n:o 80, om fribrefsrätt för ordförande i kommunalstämma och kommunalnämnd, och

herrar *E. O. V. Wavrinsky* i Stockholm och *A. Hedin*, n:o 88, om skrifvelse till Konungen angående åtgärder mot smittosamma könssjukdomars spridning *m. m.*

Till ett tredje tillfälligt utskott (n:o 3) torde få öfverlämnas motioner af:

herr *J. Bengtsson* i Bjärnalt, n:o 5, om skrifvelse till Konungen angående inlösen af frälseräntor, hvilkas inlösande ej åligger statsverket,

herr *O. A. Ericsson* i Ofvanmyra, n:o 18, om skrifvelse till Konungen angående utredning, huru lättnad i kostnaderna för laga skifte må kunna beredas skiftesdelägarne *m. m.*,

densamme, n:o 39, om skrifvelse till Konungen angående förbud att vid jakt använda mausergevär *m. m.*,

herr *O. H. Svensson* i Saläng, n:o 53, om skrifvelse till Konungen angående tillvaratagande af de inhemska häststammarne, och

herr *S. O. Nylander m. fl.*, n:o 65, om skrifvelse till Konungen angående användande af brännstof för eldning i statens verk och vid statens järnvägar.

Slutligen torde till ett fjärde tillfälligt utskott (n:o 4) få öfverlämnas motioner af:

herr *A. W. Styrländer*, n:o 29, om skrifvelse till Konungen angående rätt för i administrativa mål tilltalade personer att anlita biträde vid förhör och undersökningar rörande af dem begångna tjänstefel,

herr *A. T. Carlheim-Gyllensköld*, n:o 37, om skrifvelse till Konungen angående tillsättande af en kommitté för utredning om behöfliga nya järnvägsbyggnader och kanaliseringsföretag,

densamme, n:o 38, om skrifvelse till Konungen angående tillsättande af en kommitté för utredning i fråga om kostnaderna för armén, flottan och fästningar m. m.,

herr *D. M. Lyckholm*, n:o 68, om inrättande af ett national-ekonomiskt råd m. m., och

herr *H. A. Segerdahl*, n:o 121, om skrifvelse till Konungen i syfte att kungörelsen angående upphörande af posträtter m. m. den 9 november 1836 måtte upphöra att gälla.

Det upplästa förslaget blef af kammaren godkändt.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Herr *N. Jönsson* i Gammalstorp aflämnade en motion, n:o 124, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående förändrad lydelse af §§ 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 och 25 i förordningen angående villkoren för tillverkning af brännvin den 13 juli 1887.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>C. R. Johansson</i> i Jönköping under 4 dagar fr. o. m. d. 30 januari,				
» <i>E. Räf</i>	» 4 »	»	» 30 »	
» <i>N. J. Broander</i>	» 9 »	»	» 30 »	
» <i>J. Andersson</i> i Öhrstorp...	» 12 »	»	» 2 februari och	
» <i>L. G. Broomé</i> i Bårslöf...	» 8 »	»	» 30 januari.	

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,41 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Lördagen den 31 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 24 innevarande januari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:
Ledamöten af Riksdagens Andra Kammare, kaptenen S. Natt och
Dag är af tillfälligt illabefinnande urståndsatt att i dag infinna sig vid
riksdagen, betyggar.

Stockholm 31 januari 1903.

A. Nettelblad,
leg. läkare.

§ 3.

Herr statsrådet m. m. *A. T. Odelberg* öfverlämnade Kungl. Maj:ts
propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af en till förra kompaniskrifvarebostället Råda
n:o 1 Nedergården i Östergötlands län hörande lägenhet;

angående upplåtelse af lägenheter och tomtplatser å förra majors-
bostället 1 $\frac{5}{8}$ mantal Hässleby n:o 1 med Olofstorp i Hässleby socken
af Jönköpings län;

angående ändring af vissa i nådiga kungörelsen den 10 november
1882 meddelade bestämmelser beträffande förvaltningen af kronans
jordbruksdomäner;

angående rätt för Kungl. Maj:t att för inköp af skogbärande eller
till skogsodling tjänlig mark disponera köpeskillingarna för vissa krono-
egendomar m. m.;

angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel
i grufva;

angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter
å kronojord;

angående försäljning af en till förra häradsskrifvarebostället Hofby
n:o 2 i Kristianstads län hörande lägenhet; och

angående försäljning af till förra militieboställena Virshult n:o 1
och Kålshult n:o 1 i Kronobergs län hörande jordområden jämte hemma-
net Virshult n:o 1 tillhörig andel i vattenkraft.

Ifrågavarande propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 4.

Vidare aflämnades af herr statsrådet m. m. *C. von Friesen* följande Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen, nämligen:

angående upplåtelse till landtförsvaret af en del utaf förra bergshauptmansbostället Väsby i Västmanlands län; och
angående ägoutbyte emellan kronan och Landskrona stad.

Jämväl dessa propositioner bordlades.

§ 5.

Enligt därom förut fattadt beslut företogs nu val af tjugufyra ledamöter i den nämnd, som enligt 69 § riksdagsordningen äger döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjänte att i deras viktiga kall bibehållas; och blefvo därtill utsedde:

herr <i>F. Andersson</i> i Helgesta.....	med 207 röster,
» <i>N. Andersson</i> i Pettersborg	» 207 »
» <i>O. Anderson</i> i Hasselbol	» 207 »
» <i>W. Andersson</i> i Bråborg	» 207 »
» <i>J. E. Biesert</i>	» 207 »
» <i>J. Bromée</i> i Billsta	» 207 »
» <i>C. I. Carlsson</i> i Norra Smedstorp	» 207 »
» <i>J. Eriksson</i> i Lindehult.....	» 207 »
» <i>C. Faxe</i>	» 207 »
» <i>A. Hansson</i>	» 207 »
» <i>C. J. Jonsson</i> i Skog	» 207 »
» <i>S. H. Kvarnzelius</i>	» 207 »
» <i>J. Larsson</i> i Presstorp	» 207 »
» <i>A. E. Lindvall</i>	» 207 »
» <i>P. Nilsson</i> i Bonarp	» 207 »
» <i>J. Persson</i> i Arboga	» 207 »
» <i>F. Pettersson</i> i Tjärsta	» 207 »
» <i>H. A. Segerdahl</i>	» 207 »
» <i>S. Söderberg</i>	» 207 »
» <i>C. H. Wallentin</i>	» 207 »
» <i>C. Wallis</i>	» 207 »
» <i>P. Zimdahl</i>	» 207 »
» <i>K. A. Staaff</i>	» 206 »
» <i>J. Olsson</i> i Stockholm	» 205 ».

Närmast i röstetal kom herr *J. Johanson* i Valared med 2 röster.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag angående det i nästföregående paragraf omförmälda val.

§ 7.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

angående jordafsöndring från indragna militiebostället 1 $\frac{3}{4}$ mantal Ålsta n:is 3 och 5 i Örebro län; och

angående jordafsöndring från kronoparken Bjurfors underlydande hemmanen Stora och Lilla Ävesta i Kopparbergs län.

§ 8.

Herr *N. Jönssons* i Gammalstorp härefter föredragna motion, n:o 124, hänvisades till bevillningsutskottet.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 7 och 8 här ofvan omförmälda ärenden.

§ 10.

Efter hemställan af herr talmannen beslöt kammaren att tisdagen den 3 nästkommande februari företaga val af tolf valmän att, gemensamt med ett lika antal valmän från Första Kammaren, välja kommitteerade för tryckfrihetens vård.

Vidare beslöt kammaren på hemställan af herr vice talmannen *P. Pehrson* att vid omförmälda tillfälle jämväl utse tre suppleanter för förenämnda valmän.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr <i>K. H. Bergendahl</i>	under 12 dagar fr. o. m. d. 2 februari,	
» <i>A. H. Hammarskjöld</i>	» 4 » » » 2 »	
» <i>G. Odqvist</i>	» 2 » » » 2 »	
» <i>A. Henricson</i>	» 2 » » » 2 »	och
» <i>J. E. Ericsson</i> i Alberga	under den 4 ».	

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 11,30 f. m.

In fidem
Herman Palmgren.